

16 Ciste eascró Apple na hÉireann

- 16.1** Is ciste ilbhilliún euro é ciste eascró Apple na hÉireann a choinnítear faoi théarmaí comhaontaithe fhoirmiúil idir an tAire Airgeadais (an tAire) agus Apple Sales International Limited agus Apple Operations Europe Limited (dá ngairtear Apple i gcomhpháirt), ar feitheamh thoradh deiridh na n-agóidí dlíthiúla in aghaidh na gcinntí ó imscrúdú Státhabhrach a rinne an Coimisiún Eorpach (an Coimisiún). Déanann an tAire agus Apple formhaoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste i gcomhpháirt. Tharmlog an tAire feidhmeanna ina leith sin chuig Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN).

Bunús an chiste eascró

- 16.2** I mí an Mheithimh 2014, d'oscail an Coimisiún Eorpach nós imeachta foirmiúil imscrúdaithe ar na tuairimí cánach a d'eisigh na Coimisinéirí loncain sna blianta 1991 agus 2007 chuig Apple. Bhí an t-imscrúdú dírithe ar a aimsiú ar thug na tuairimí sin aon bhuntáiste d'fhochuideachtaí Apple Ireland i gcoibhneas le hiomaitheoirí, sa chaoi is go mbeadh siad ina Státhabhair.
- 16.3** I mí Lúnasa 2016, d'eisigh an Coimisiún cinneadh ('an cinneadh ón gCoimisiún') inar thángthas ar an gconclúid gur thug Éire Státhabhair mhídhleathach do Apple.¹
- 16.4** D'ordaigh an Coimisiún d'Éirinn an Státhabhair líomhnaithe móide ús a aisghabháil, rud a bhain le tréimhse deich mbliana ó 2003 suas go 2014.² Mheas an Coimisiún go raibh an Státhabhair a líomhnaítear gur deonaíodh í cothrom le thart ar €13 billiún. Rinne Rialtas na hÉireann agus Apple achomharc ar leithligh i gcoinne an chinnidh ón gCoimisiún.
- 16.5** D'ainneoin achomharc na hÉireann i gcoinne an chinnidh ón gCoimisiún, chomhlíon Rialtas na hÉireann an oibleagáid a bhí air an Státhabhair líomhnaithe móide ús a aisghabháil ó Apple. D'aontaigh an tAire le Apple go gcoinneofaí na suimeanna a bhaileofaí i gciste eascró go dtí go mbeadh an próiseas dlí críochnaithe.
- 16.6** Ríomh na Coimisinéirí loncain an Státhabhair líomhnaithe a bhí le bailiú trí thagairt a dhéanamh don chinneadh ón gCoimisiún. B'ionann an tsuim agus €13.1 billiún móide ús de €1.2 billiún. D'aistrigh Apple €14.3 billiún isteach sa chuntas eascró in 2018.³
- 16.7** I mí Iúil 2020, d'eisigh Cúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh an breithiúnas uaithi i leith an cháis achomhairc. Chuir an Chúirt an cinneadh ón gCoimisiún gur thug Éire Státhabhair neamhdhleathach do Apple ar neamhní.
- 16.8** Thaisc an Coimisiún achomharc i gcoinne an bhreithiúnais ón gCúirt. Mar thoradh air sin, fanfaidh an t-airgead in eascró go dtí go dtabharfaidh an Chúirt Eorpach cinneadh críochnaitheach. D'fhéadfadh go dtógfadh an próiseas dlíthíochta sin roinnt blianta.

¹ Cinneadh ón gCoimisiún maidir le Státhabhair SA.38373 an 30 Lúnasa 2016.

² Airteagal 9, Caibidil V de Rialachán (CE) Uimh. 794/2004 ón gCoimisiún an 21 Aibreán 2004. Is é cás Apple na hÉireann an aisghabháil Státhabhrach is mó a ordáíodh riamh.

³ Tá na figiúirí sa tuarascáil seo slánaithe.

Formhaoirseacht agus bainistíocht ar an gciste

- 16.9** Le socrú na gcistí i gcuntas eascró, ligtear do na páirtithe eascró (an tAire agus Apple) a chinneadh i gcomhpháirt conas a infheistítear na cistí sin go dtí go dtabharfaidh an Chúirt Eorpach breithiúnas críochnaitheach agus go gcinnefar úinéir deiridh an chiste.
- 16.10** I mí Aibreáin 2018, rinne an tAire agus Apple gníomhas creata eascró. Leagtar amach sa ghníomhas sin na socruithe mionsonraithe dlí lena rialaítear bailiú cistí ó Apple, an chaoi a mbainistítear iad agus aon eisiúintí riachtanacha ón gcuntas eascró. Déantar achoimre ar na socruithe maidir le formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht ar an gciste in larscríbhinn 16A.

Straitéis infheistíochta

- 16.11** Tá na prionsabail agus na paraiméadair infheistíochta don chiste eascró leagtha amach sa bheartas infheistíochta. Is é cuspóir an bheartais infheistíochta luach caipitil an chiste eascró a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise na ndálaí margaidh atá i réim. Tá an fonn riosca comhaontaithe i leith an chiste eascró 'íseal', agus ní cheadaítear infheistíochtaí ach in urrúis a bhfuil leibhéal íseal riosca bunúsaigh acu, amhail urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte ar urrúis ghearrthéarmacha nó mheántéarmacha iad. Déanann an coiste infheistíochta athbhreithniú tréimhsiúil ar oiriúnacht leanúnach an bheartais infheistíochta.¹
- 16.12** Tá an ciste eascró neamhchosanta ar rioscaí éagsúla margaidh, leachtachta agus creidmheasa. Féachann an clár bainistíochta riosca don chiste le héifeachtaí díobhálacha féideartha na rioscaí ar a fheidhmíocht airgeadais a íoslaghdú.
- 16.13** Is iad na bainisteoirí infheistíochta a dhéanann bainistíocht agus monatóireacht ar rioscaí. Déanann an gníomhaire/coimeadaí eascró monatóireacht neamhspleách ar an dóigh a mbíonn na bainisteoirí infheistíochta ag comhlíonadh a sainorduithe agus tuairiscíonn siad do GBCN agus Apple ar bhonn laethúil. Tá na sainorduithe a eisítear chuig na bainisteoirí infheistíochta comhsheasmhach leis an mbeartas infheistíochta don chiste. Déanann an coiste infheistíochta breithniú ar chomhlíonadh an bheartais infheistíochta ar bhonn ráithiúil. Tionóltar cruinnithe rialta idir an coiste infheistíochta agus na bainisteoirí infheistíochta chun feidhmíocht na mbainisteoirí infheistíochta agus feidhmíocht an chiste eascró foriomlán a athbhreithniú.

¹ Tá triúir ionadaithe ó GBCN agus triúir ionadaithe ó Apple ar an gcoiste infheistíochta. Tá ionadaí ó GBCN ina chathaoirleach ar an gcoiste.

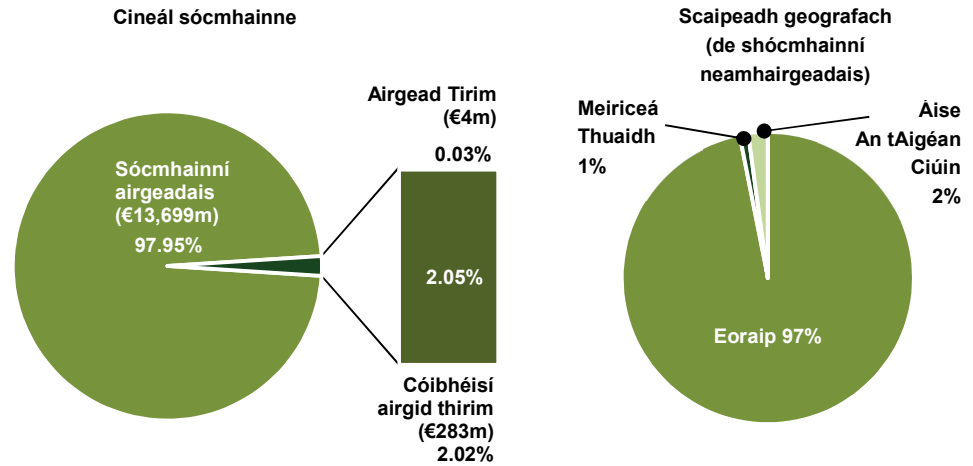
² Mar thoradh ar tharmligeán an Aire ar na feidhmeanna infheistíochta, ceanglaítear ar GBCN ráitis airgeadais bhliantúla a ullmhú atá le hiniúchadh ag an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, agus le tiolacadh (tar éis iniúchta) do Thithe an Oireachtais. Eascraíonn sé seo as téarmaí Alt 12 d' Acht GBCN, 1990.

³ Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de bhun Alt 28(5) den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2000.

Feidhmíocht an chiste eascró

- 16.14** Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais (IFRS), de réir mar a threoraíonn an tAire.^{2,3} Déantar luacháil ar shócmhainní airgeadais uile an chiste eascró ar luach cóir, arb é an luach margaidh luaite é ag deireadh na trádála ar dháta dheireadh na tréimhse.
- 16.15** De réir an bheartais infheistíochta, infheistítear an ciste eascró in urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte ainmnithe in euro, nó coinnítear é mar airgead tirim agus mar choibhéisí airgid thirim. Cuimsítear in urrúis ioncaim sheasta bannaí ceannasacha, cuasacheannasacha agus corparáideacha. Cuimsítear in airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim airgead tirim agus infheistíochtaí gearrthéarmacha eile (a bhfuil aibíochtaí de thrí mhí nó níos lú acu).
- 16.16** Ag an 31 Nollaig 2020, b'ionann na sócmhainní iomlána a coinníodh sa chiste eascró agus €13,986 milliún (31 Nollaig 2019: €14,025 milliún). Tá miondealú ar na sócmhainní léirithe i bhFíor 16.1.

Fíor 16.1 Sócmhainní ciste eascró amhail an 31 Nollaig 2020

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann 2020

16.17 Laghdaigh glansócmhainní iomlána an chiste in 2020 faoi €36 mhilliún go €13,984 milliún (2019: €14,020 milliún).¹ Léiríonn an laghdú ar luach na bliana an timpeallacht reatha rátaí úis diúltacha agus táirgeacht dhiúltach ar bhannaí ceannasacha agus cuasacheannasacha euro ardrátáilte, agus costais oibriúcháin ciste.

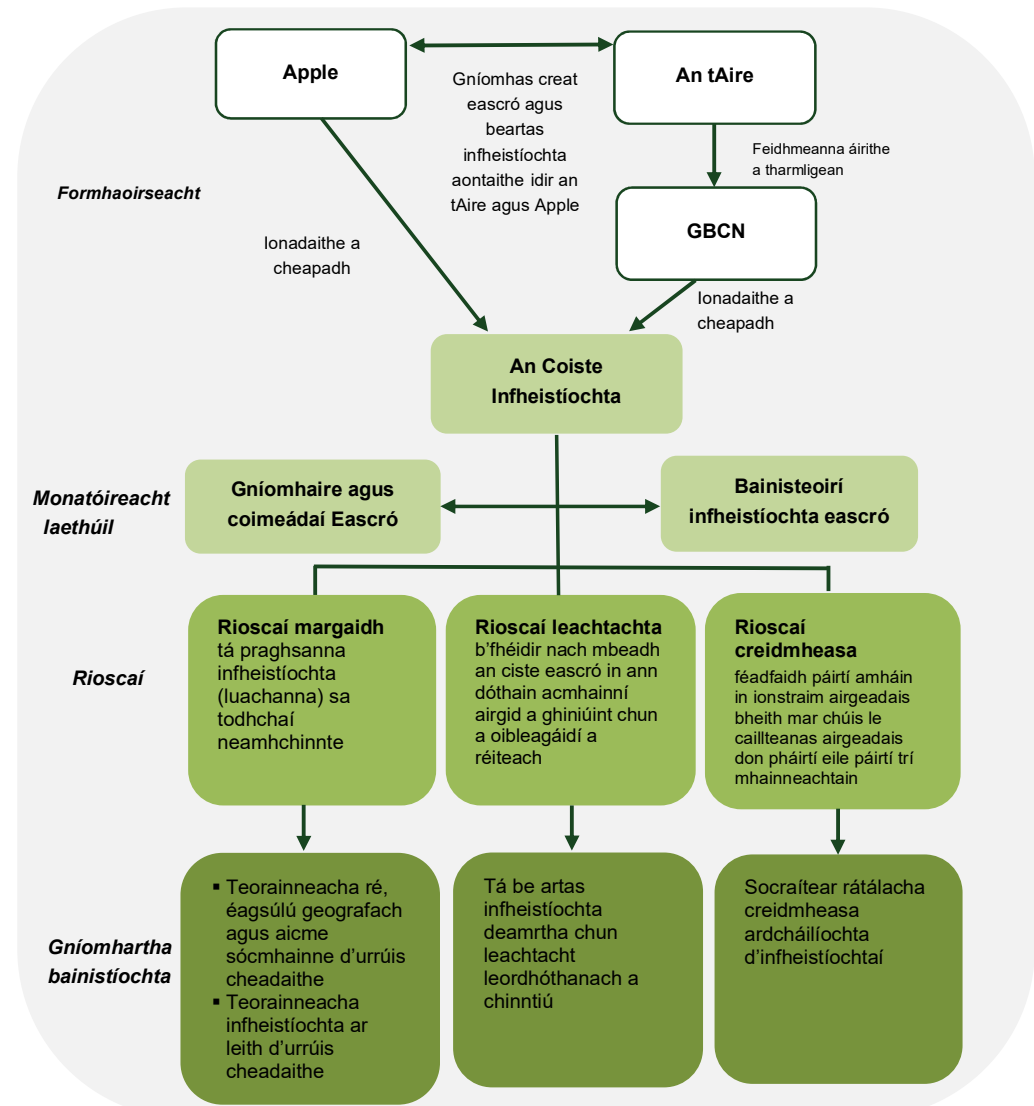
16.18 Thabhaigh an ciste eascró costais oibriúcháin de €7 milliún le linn 2020 (2019: €7 milliún). I measc na gcostas oibriúcháin, tá táillí bainisteoirí infheistíochta, táillí gníomhaire/coimeádaí eascró agus táillí eile.

16.19 Áiríodh i ráitis airgeadais an chiste do 2019 costas de €2 mhilliún i leith cáin shiarchoinneálach. Chaith an gníomhaire/coimeádaí eascró é seo ar ghnóthachain infheistíochta áirithe. Tar éis plé le GBCN agus Apple, chinn an gníomhaire/coimeádaí eascró nár cheart dó an cháin shiarchoinneálach a chur i bhfeidhm sna cásanna sin. Aisíocadh an ciste in 2020 as na suimeanna a coinníodh siar.

¹ Is é an difríocht idir na sócmhainní iomlána agus na glansócmhainní iomlána ná dlíteanais an chiste atá gan íoc ag deireadh na bliana.

Iarscríbhinn 16A

Fíor 16A.1 Formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht ar an gciste eascró^{a, b, c}

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann, 2020. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:**
- a** Is é ról Bhanc Nua-Eabhrac Mellon, Brainse Londain (BNYM) mar ghníomhaire agus coimeádaí eascró ná cuntais eascró/urrús bainc a oscailt agus a chothabháil chomh maith leis na cistí eascró a shealbhú, a chur i bhfeidhm agus a réadú de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha den chomhaontú gníomhaire/coimeádaí eascró.
 - b** Tá na bainisteoirí infheistíochta - Amundi Asset Management, BlackRock (An Ísiltír) BV agus Goldman Sachs Asset Management International - freagrach as bainistíocht infheistíochtaí de réir sainordú bainisteora infheistíochta chun caipiteal an chiste a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise dhálaí reatha an mhargaidh.
 - c** Tá an ciste eascró i seilbh BNYM, mar ghníomhaire agus coimeádaí eascró. Déanann an tAire agus Apple Sales International Limited agus Apple Operations Europe Limited maoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste eascró trí choiste infheistíochta. Is é an tAire Airgeadais an t-úinéir tairbhíúil ar feadh ré an chiste eascró de réir an ghníomhais chreata eascró chomhaontaithe.